

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren po-
pust.

Evropska konferenca. — Mir zagotovljen.

Aneksija Bosne in Hercegovine je povzročila Avstro-Ogerski že večmesečne diplomatske boje. Bilo se je treba na vojno pripraviti in to čez zimo, kar je stalo gotovo nad 400 milijonov. Vsa politika Avstro-Ogerske je bila naperjena na to, da jo ob reševanju razpora s Srbijo puste druge države samo, srbska politika pa je zahtevala, da se vsa Evropa privzame k rešitvi. Mali narod srbski je rožljajal toliko časa z orožjem, da je dosegel kar je želel, da se namreč skliče evropska konferenca, ki bo obravnavala o perečih balkanskih vprašanjih.

Diplomatični uspeh Srbije je torej neutajljiv in upati je, da bodo velevlasti pri konferenci dale Srbiji, kar ji gre, da ohrani in si zagotovi popolno svobodo in možnost neoviranega gospodarskega razvoja.

Stem, da je odločitev prenešana v evropsko konferenco, pa je vojna nevarnost tako zmanjšana, da lahko smatramo, da je mir zagotovljen. Kamen se bo odvalil od src vseh narodov.

Avstro-Ogrska naj z zmernimi zahtevami in pametnim samozatajenjem omogoči Srbiji, da se tudi tam premaga stranka, ki zahteva vojno.

Dopisi.

Iz Žirov. Na spomlad bodo vrli idrijski profesorji zopet prirejali predavanja v „Sok. domu“. Kmetijskega poučnega tečaja ni bilo, dasi ga je deželni odbor potrdil in je bil isti po vseh časnikih že razglašen. Po vseh okoliščinah soditi, so tudi tukaj klerikalci posegli vmes z svojo vse dobro uničujočo politiko! — Dober tek! Vprašamo klerikalce „čuke“ koliko so že koristili za občni blagor? Nekaj tožb, razporov in veliko nepotrebnega govorjenja, to je vse njihovo „delovanje.“ Pogoji za njih obstanek je ljudska površnost in nevednost. A kakor sneg pred solncem, bo izginila njih

moč, kadar se ljudstvo zave ter jih spozna take, kakoršni so. Ako bo bodočnost lepša in svitlejša kot je sedanost, bo to naša bodočnost! Naprednjak.

Iz Žirov. „Domoljub“ je pričel na široko opisovati „sokole“ v Žireh, napisal je celo stran, pa nič novega povedal. Mi mu svetujemo samo toliko, da naj surovežev išče v svojih vrstah, kjer jih najde več kot v naših. Tudi zadnja sodnijska obravnava je dokazala to, ker so bili tudi „čuki“ obsojeni, kadar bo sebe in svoje pristaše olike naučil, potem naj poučuje druge, ako ga bo kdo hotel poslušati. Klerikalci „čuki“ so nas že dostikrat izzivali, pa smo njih izzivanje prezirali. Čukov pa ni nobeden „izzival“, pa so vsejedno tolovajsko napadli nasprotnike. — Kaplan Perko je zadnji čas prav nesramno mučil nekega na smrt bolnega naprednega mladeniča, da mu je moral v popolni telesni in duševni onemoglosti pred pričami pritrjevati, da ne bo čital naprednih časopisov in ne zahajal v sokolski dom, ako ozdravi, drugače ga ne bo obhajal in ne spremil k pogrebu. Kaplan je to delal radi tega, da bo potem lahko vpil: glejte taki so, poprej so nam nasprotni, na zadnjo uro smo pa dobri. Basen pripoveduje, da je nekoč osel ponosno brcnil na tleh ležečega mrtvega leva, nekako tako je bilo tudi s kaplanom pri tem činu. „Čuki hočejo cerkev okrasti“, tako se govori v Žireh med vernimi ljudmi. Kaplan Perko skuša na vsak način dobiti od zapuščine „Jernej Selakove ustanove“ večjo svoto denarja za „čuke“, naredili bi radi na tuje stroške „čukovski dom“ in denar, ki je bil namenjen po volji zapustnika za šolo ali cerkev, hočejo sedaj vgrabiti čuki za svoje namene. Na ta način hočejo okrasti cerkev ravno tisti, ki so očitali sokolom, da jo rušijo. Sicer upamo, da se jim nakana ne posreči. Ker je v občini še vendar dosti pametnih ljudi, ki bodo to preprečili. Ako hočejo imeti „čukorejci“ svoje zavetišče, postavijo naj ga sami, na tuje stroške se naslanjajo le ničvredni ljudje, slabotneži in med te spadajo tudi „čuki.“ O kaplanu se širijo jako zanimive historije. Neka gotova prednica Marijine družbe uči neke gotove

predpustne molitvice o sv. Lumpacjusu. O tem še kaj več. Sokol.

✓ **Iz Žirov.** Domoljubov dopisnik iz Žirov je od 4. t. m. prava čenča. Čudimo se njegovi puhli učenosti. Stvarno ne pove nič, naših trditev ne pobija, ker jih ne more, resnice se boji kakor hudič križa, zato se je vrgel na polje jezuitskega zavijanja. Pa glej smolo, resnica ostane resnica, radi tega hodi okolu nje bolj nerodno kakor mačka okoli vrele kaše, da mora vsak dopisnika pomilovati. — Boli vas, ko vidite, kako se je začelo ljudstvo zanimati za napredek, ker boste morali uvaževati čas, v katerem živimo. Zadovoljni ste lahko, da ste mogli dozdej v motnem ribariti. Vprašamo Vas, g. Perko, kedaj so sokolice v moški obleki telovadile? Koliko hiš je v Žireh, katere so bile s cerkvenim blagoslovom otvorene; kakšnega perja smo torej Žirovci? Mislimo, da je tlaka tlaka, pa bodi pri Petru ali Pavlu. Mi nismo nič pridgali, čeravno se že dve leti vsak praznik in nedeljo po leti pri cerkvi dela tlako, se razume pod krščanskim plaščem, pod kojim se sme vse storiti brez greha. Ako imate prav, potem ima Bog dvojno mero, kar pa dvomimo, ker je Bog pravičen, vi pa ga hočete predstavljati za strankarja. Kam boste g. Perko zavozili vero in cerkev, ako ne boste začeli bolj trezno misliti? Mi vas v Žireh ne plačujemo zato, da ljudi hujskate in zdražbe delate, da bi speljali ljudi zopet v srednji vek, v kojem so še ljudi na grmadah požigali. To se vam ne bo posrečilo, ker ljudstvo ve, kaj se je godilo v onem času in kdo so bili njih najhujši sovražniki. Pravite, da naj Goropečani vprašajo one ljudi, koji so v bližini Sokolskega doma, kakšni so Sokoli, zakaj pa ne poveste Vi, saj imate vendar redno pošto, ala „Štrikarca“. Tukaj bi radi nekaj pripomnili, ali za sedaj prizanesemo. Še nekaj. Zakaj delate z bolnikom, koji radi težke poškodbe na glavi ni pri zdravemu razumu, pismene pogodbe s pričami. O tem bomo še govorili in tudi o drugih rečeh, o kojih se Vam še sanja ne, da jih vemo. Klin s klinom!

Iz Prestranka. Očividno „Domoljubovemu“ dopisniku prirediteljev veselice na Prestranku ne more iz glave. Na prvi dopis smo molčali, češ ni dobro se med otrobe mešati, ker jih radi prešiči pojedjo in v mnenju, da ima posvečeni ali neposvečeni in inteligentni dopisnik že dovolj veselja, da je enkrat izrazil svojo pristno katoličansko škodoželjnost nad nesrečo bližnjega. Kaže pa, da mera njegove hudobne želje še ni polna. V zadnji „Domoljubovi“ številki se zopet veseli nad tem, da je glavarstvo v Postojni kaznovalo orehovški pevski zbor z globo 100 K. Ne vem pa, kaj naj sodim o dopisniku, odnosno o njegovem vohunu, ali je revše tako omejeno ali pa tako zlobno premeteno, hinavsko in vedoma lažnjivo, da pači resnico, da se ne bi moglo dognati, kdo je. Torej, zakaj se znaša nad orehovškim pevskim zborom in nad njegovim pevovodjem, ko to vendar ni drugega zgrešilo kot to, da je na povabilo prvega prireditelja veselice iz prijaznosti

blagovolilo sodelovati in je tudi s svojim nastopom in sodelovanjem k lepemu gmotnemu in moralnemu vspehu mnogo pripomoglo. Dopisun in ovaduh, oba prav dobro vesta, da od Orehovcev ni bil nikdo kaznovan, ampak le prireditelj, a ker vemo, da je njiju najlepša čednost od ene strani priliznjenost, od druge pa laž, hinavščina in zavist, jim ne zamerimo in jim pustimo to „nedolžno“ veselje. Kolikor je vsem znano, ni bilo treba nobenemu gospodu uživati par dni gostoljubnosti gostilničarja Kanalca, pač pa se je dotični gospod (ki se pa tudi ne piše Miklavc) ob času, kakor si ga je že vnaprej določil, domov odpeljal. Da se je gosp. pevovodja hlače raztrgal, ve edino vohun sam, a če jih je morda res on komu šival, se je moral poprej dobro prepričati, komu jih je! Ker dopisnik v prvem dopisu v „Domoljubu“ ironično omenja, da je gosp. Mežan v kleti parkeljčkom dirigiral, smo mnenja, da bi imel boljšo priliko parkeljčkom v kakšni župniški kleti dirigirati, kjer bi se jih morda bržje kaj našlo. H koncu pa še nekaj reminiscence. Morda je bilo božje „odlikovanje“, ko je pred časom med tem, ko je škof v hrenoviški cerkvi delil zakrament sv. birme, udarila strela v zvonik in je nastala v cerkvi grozna panika. Božje „počeščenje“ Marijinih hčera je tudi bilo, ko so pred časom po Postojni brezmadežno Devico nosile in so se nazadnje vse te device in nedevice v neki hlev pogreznile, kjer se jih je več močno poškodovalo, a generalka devic je pa za vse svoje življenje odnesla hibo. Lahko bi vam navedli še več enakih slučajev, pa nismo toliko podli in nesramni, da bi se nesreče bližnjega veselili. Priporočamo vam pa, da odpeljite gomile od lastnih duri, šele potem pridite pred naša vrata prah brisat, a vzemite čisto cunjo, da nam praga ne umažete, ker vas drugače smatramo v pravem pomenu besede za — kanalje!

Iz Novesušice pri Košani. Domoljub z dne 25. svečana t. l. piše, da je bila šola v Košani zidana pred 8 leti in, da jo je treba vže popravljati. To da se nič kaj lepo ne sliši. Dalje pravi, da se podjetnik, bivši propadli kandidat Matija Ambrožič, ni hotel ovekovečiti s kako spominsko tablo, ker je slutil, da bo treba kmalu še druga imena pristavljati, namreč onih, ki bodo njegova dela v kratkem času popravljali. Domoljubov dopisnik pravi, da ima krajni šolski svet v Košani strah pred javnostjo, drugače da si ne more razlagati, da je popravljanje šolskega poslopja zapisano samo v „Notranjcu“ in pristavlja, kdo pa bere ta listič. Pravi, da se bo že zopet dobilo kakega lepega podjetnika. Dalje pravi, da so v Šmihelu napravili krasno šolsko poslopje, ker pa so razglasili delo samo v Slovencu, da so se neki c. kr. gospodje nad tem spodtikali itd. V pojasnilo Domoljubovemu dopisniku bodi povedano, da je podpisani vse delo šolskega poslopja v Košani, katero je bilo razglašeno v treh časnikih, prevzel na javni dražbi. To bi bil lahko storil tudi domoljubov dopisnik Vse delo se je napravilo popolnoma po načrtih g. c. kr. inženjerja in nekatere stvari še nekoliko boljše. Ko je

bilo delo končano, je bilo kolavdirano od gosp. c. kr. inženerja in g. c. kr. okrajnega glavarja. Ali misli domoljubov dopisnik, da g. c. kr. inženjer ne razume, kaj je dobro ali slabo delo, da sprejme tudi slabo delo za dobro. Povedati treba dopisniku domoljubovemu, da se podpisanemu ni treba ovekovečiti s spominskimi tablami, ker ni te časti potreben, saj ga sploh ljudstvo pozna, ne da bi se njegovo ime na table pribijalo. Mogoče, da bi gospod dopisnik rad kje videl svoje ime z zlatimi črkami zapisano. Krajnemu šolskemu svetu ni treba imeti nobenega straha pred javnostjo, saj si je svest, da vse stvari, ki spadajo v njegov delokrog natančno in pošteno opravlja. Sedanji predsednik krajnega šolskega sveta ima čast, da predseduje kraj. šol. svetu zaporedoma 34 let. Ako ne bi svojih dolžnosti izpolnjeval, ne bi imel časti biti to dolgo dobo predsednik 3 razredne šole. Povedano naj bode, da krajni šolski svet malega dela, to je ometanje zadnjega zidu, spranega od hudih vetrov v deževnem času in nadomestitev nekoliko opeke vržene od letošnje hude burje iz streh, ne bo radi stroškov po vseh časopisih objavil dražbe, Za takšna mala popravila zadostuje za objavo samo „Notranjec“ domači list. Dopisnik hvali šolsko poslopje v Šmihelu, pove pa ne za koliko tisoč so prekoračili pri zidanju, ki so delali šolo v lastni režiji. Moj prijatelj, dopisnik Domoljuba, naj se v prihodnjič nikakor ne sramuje podpisati se pod svoj dopis. Ako bom videl podpis, se bodeva lahko še kaj več pogovorila.

Novasušica, 10. marca 1909.

Matija Ambrožič.

Iz Vipavskega se o dobavi krmil naslednje piše. Pomožna akcija je baje svojo nalogo docela izvršila. Od vseh strani se slišijo pritožbe naročnikov, da so prejeta krmila slaba, da tu in tam z nekoliko izjemo nerabljiva. Kako se je postopalo pri razdelitvi, svedoči najbolj to, da so krmila prejeli večinoma taki naročniki, kateri v to sploh niso bili opravičeni, kakor obrtniki, trgovci in premožni kmetje, ki imajo tisočake naložene pri raznih denarnih zavodih. Smelo trdimo, pa vsaj četrtnina hranil ni prišla v prave roke, v katere so bila namenjena. Temu je največ kriva vlada s svojim priporočevanjem. Krivi so tudi razni klerikalni župani, ki so nepotrebne priporočali, a potrebne ne priporočali. Čuje se celo, da neki klerikalni župan na Vipavskem, ki je obenem trgovec, celo ni javno razglasil, da se dobe od pomožne akcije tudi otrobi in turšica po znižani ceni in tako je prišlo sedaj do tega, da v dotični klerikalni občini niso prejeli občani nobenih otrob niti turšice po znižani ceni. Samoumevno je, da je bil vsled suše edino ali saj najhujše prizadet kmet, nekateri drugi faktorji pa si so to celo izkoristili. Čemu neki so dobili krmila bogati trgovci, a kmetje ne? Ali se na ta način opomore kmetu prizadetemu po ujmah in nezgodah? Sena je veliko prišlo, ki je nerabno, ker ga živina noče jesti. Veliko sena niso hoteli kmetje na železnični postaji v Ajdovščini prevzeti, ker so videli, da je popolnoma za nič. Vpra-

šamo, kdo bode sedaj tem kmetom plačal voznino iz daljnega Št. Vida v Ajdovščino? Ali naj kmetje trpe, ako jim je klerikalna „Gospodarska zveza“ tako slabo seno preskrbela? Prav je imel neki klerikalni zaupnik, ki je izrekel pretečeno nedeljo javno na klerikalnem volilnem shodu, da veseli naj bodo isti kmetje, ki niso prejeli sena, ker je isto za nič. Vidiš li sedaj kmet, s čim te sedaj tolažijo klerikalci, ali se ne delajo očitno norca iz tebe. Do 600.000 K se je takorekoč uničilo. V vojvodini Kranjski je 11 političnih okrajnih glavarstev; ako ima vsako povprečno n. pr. 25 političnih občin, pripadlo bi od dane podpore po 2181 K na vsako občino in ko bi bilo v občini 70 podpore potrebnih kmetov, prejel bi slehern kmet 31 K, krmila pa naj bi si kupil vsak po svoji možnosti v bližini sam. Taka ukrenitev bi bila umestna ter ustrezajoča svojemu namenu.

Domače vesti.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: br. Dragotin Vičič za nabrane kazni ptujk K 1.88, br. Viktor Supan 1 K mesto cenilne pristojbine pri sodniži, gdč. Ivanka Ivančič, Unec 2 K, ki jih je nabrala v gostilni g. Ribariča, br. Maks Inocente, Reka, nabral na zletu v Matenji vasi 18 K in 1 K ogersko jubilejno. Vsem iskrena hvala in živeli! Na zdar! Obenem potrjujemo hvaležno prejem 10 K, ki jih je doposlal g. Fran Žagar, Markovec, kot vstopnino k maskaradi. Vrlemu naprednjaku iskrena hvala, živeli!

Tamburaško-dramatični klub „Sovič“ v Postojni priredi na sv. Jožefa dan dne 19. marca t. l. pri gospodu Milan Žnideršiču v Matenji vasi koncert z igro „To sem bil jaz“ od M. Vilharja in komičnim nastopom. Opozarjamo slav. občinstvo, da se je ta igra že enkrat uprizorila in sicer z jako dobrim uspehom.

Načrti za koč na Nanosu so došli. Kdor se zanima za zgradbo, naj jih pride pogledat dne 13. marca t. l. ob 8. uri zvečer v gostilno k Baragi v Postojni. Razpoložljiva glavnic 1022 K, notranja oprava v vrednosti 2000 K zagotovljena; članov v Postojni in okolici je 96. Gospici, ki je s poljubom pridobila 11 K, srčna hvala. Prihodnje dni pride priganjač v Senožeče.

Shodi. Preteklo nedeljo sta se vršila shoda narodno-napredne stranke v Kostanjevici in v Tržiču. Govorili so deželni poslanci dr. Vilfan, dr. Oražen, Turk in gg. Ribnikar in dr. Žerjav.

V vipavskem in idrijskem sodnem okraju vlada živahno zanimanje za bližnje deželnozborske volitve. Pozor naprednjaki!

Organizacija kmetov na Notranjskem. Prav bi bilo, da bi se tudi na Notranjskem kazalo kaj več živahnosti. Kritikov imamo obilo, ki krivdo zvrčajo na vse strani, le nase nič ne pogledajo in bruna v svojem očesu ne vidijo. Več dela!

V Sp. Logatcu se v nedeljo, 14. t. m. popoldan pri Kramerju ob 4. uri popoldan vrši shod narodno-

napredne stranke. Govorila bosta dr. Oražen in dr. Švigelj iz Ljubljane.

V Idriji se vrši v nedeljo ob 1 uri popoldan pri „Črnem orlu“ shod naprednih zaupnikov idrijskega okraja. Somišljeniki, udeležite se shoda polnoštevilo.

V Idriji imajo 24., 26. in 27. t. m. občinske volitve. Tedaj se pokažejo uspehi intrig gg. Lampe, Zazula in Oswald.

Pustni torek v škofjeloških zaporih. Velik dirndaj je bil na pustni torek v škofjeloških zaporih. Pusten dan je, si je mislilo šest kaznjencev, kaj bomo v zaporih samevali, ko je tako lušno v Žabnici. Hajd, pobegnimo! Pa so zapustili zapore in hiteli pusta praznovat v Žabnico. Ko so za junaški čin izvedeli orožniki, hajd za njimi, pa so se peljali v Žabnico, kjer so dobili begunce; 4 so ubogali orožnike in šli nazaj z orožniki v škofjeloške zapore, dva sta pa pognala pusta do konca in se povrnila „prostovoljno“ na pepelnico nazaj v škofjeloško deželo ričeta in neprosto-voljne pokore.

Zvišanje kazni. 14 letni Josip Kadunc je vrgel 20. septembra kakor lešnik debel kamenček v smeri proti neki vojaški patrulji. Prvo sodišče ga je obsodilo na 14 dni zopora. Državni pravdnik pa je prijavil vzklic in najvišje in kasacijsko sodišče je obsodilo Kadunca v enomesečni zapor. — Taka „sapica“ pihlja pod Hochenburgerjem proti Slovencem. Kdaj neki se bodo nemškimi tolovajem in tatovom v Ptuj, Celju in Mariboru zvišale kazni?

Ljubljanske trgovine z železnino. Piše se nam: Notranjci kaj posebno radi obiskujejo v Ljubljani nemške in nemškutarske trgovine z železnino. To je res neverjetno. Vsak človek pozna n. pr. na Glavnem trgu Golobovo trgovino z železjem in ni ga Notranjca, da bi še nikoli ne slišal, da je poleg Figovca v Knezovi hiši v Ljubljani slovenski trgovec Štupica, ki je svojo trgovino sedaj tako uredil, da je v Ljubljani največja in najboljša železna trgovina. Notranjcem prav toplo priporočamo, da obišejo na spomlad trgovine svojih ljudi, kjer bodo prav pošteno postreženi.

Tvrdba Schneider & Verovšek v Ljubljani je nemška.

Tvrdba Nagy, trgovina z železom v Ljubljani je nemška.

Shod narodno-napredne stranke bo v nedeljo dne 14. marca t. l. ob 4. uri popoldne v prostorih hotela „Kramar“ v Dol. Logatcu. Dnevni red: 1. Poročilo o deželnem zboru in političnem položaju sploh. Poroča deželni poslanec dr. Ivan Oražen. 2. O organizaciji narodno-napredne stranke za logaški sodni okraj. Poroča odvetnik dr. Anton Švigelj. Somišljeniki, udeležite se tega važnega shoda vsi do zadnjega in agitirajte, da bo udeležba tem večja!

Iz Št. Petra na Krasu. Dne 7. marca se je vršil občni zbor Kmetске hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Krasu. Kakor je bilo razvidno iz računskega zaključka, je ta denarni zavod nepričakovano

dobro napredoval ter je imel lepe vspehe v teku jednega leta. Želeti bi pač bilo, da bi se v prihodnje člani Kmet. hranilnice in posojilnice v Št. Petru v večjem številu občnega zbora udeleževali, kakor dosedaj.

Posnemanja vredno. Janez Kalan, posestnik v Matenji vasi ima kravo simodolskega plemena domače reje, ki tehta 865 kg ali 15 starih centov 44 funtov. Da se je to pleme v naši okolici tako lepo zaplodilo, se imamo zahvaliti v prvi vrsti c. kr. kmetijski družbi kranjski, ker je prva začela priporočati to lepo pleme. Zaslugo ima tudi vrli, po vsem Notranjskem dobroznani živinorejec g. Frančišek Arko v Postojni.

Volitev deželnega poslanca za vipavsko-idrijski kmetски volilni okraj se bo vršila dne 3. aprila t. l. Klerikalni predpustni kandidat, goški organist Rihard Ferjančič se je odpovedal kandidaturi. Klerikalci so sedaj postavili kandidatom Bogomira Perhavca, krčmarja v Vipavi.

Umril je dne 2. t. m. gosp. Aleksander Žgur, posestnik iz Podrage pri Vipavi, star 79 let. Pokojnik je bil vrl mož ter pristaš narodno-napredne stranke. Kako je bil blagi pokojnik priljubljen pri ljudstvu, pričal je njegov veličasten pogreb dne 5. t. m., kojega se je udeležilo kljub slabemu vremenu obilo ljudstva iz vse Vipavske doline. Blag mu spomin!

Letošnja zima je skrajno neugodna in huda. Navadno so bila ob tem času na Vipavskem uže drevesa v cvetju, a sedaj ni nič videti, ne cvetja, ne zelenja. Vse je pusto in prazno, kakor v mesecu grudnu.

† **Josip Ferjančič,** posestnik na Erzelju pri Vipavi. Na stari boleznijetiki je umrl na Erzelju pri Vipavi g. Josip Ferjančič dne 8. t. m. ob 1. uri ponoči. Josip Ferjančič je bil odločen naprednjak. Napredna stvar je veliko izgubila s smrtjo Josipa Ferjančiča. Kako obče čislán in priljubljen je bil blagi pokojnik, spričeval je njegov veličasten pogreb. Vdeležba pri pogrebu je bila tako velika, kakor ne zlepa na Erzelju. Videli smo poleg domačinov obilo odličnih mož iz raznih krajev Vipavske doline. Bodi blagemu pokojniku zemljica lahka!

Umrila je v Vipavi dne 4. t. m. rodoljubna gospa Josipina Julijani roj. Trošt. Pogreba dne 5. t. m. udeležilo se je obilo odličnega občinstva.

Razpisano je v popolnitev izpraznjeno nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Budanjah pri Vipavi. Prošnje je vlagati do 28. marca t. l. pri okrajnem šolskem svetu v Postojni. V Budanjah je krasno, novo šolsko poslopje. Nadučitelj si lahko postransko prisluži mesečno do 40 K.

Mesto venca na krsto pokojne gospe Josipine Julijani so darovali za Ciril Metodovo družbo rodbina prof. V. Borštnerjeva 20 K, rodbina nadučitelja Fran Punčuha pa 10 K.

Drva za kurjavo so se vsled dolge in hude zime povsod silno podražile.

Vinske cene bodo v kratkem pričele rasti.

Književnost.

„Naša bodočnost“ se imenuje izvrsten list za bolj odraslo mladino. Izdaja ga Učiteljska tiskarna v Ljubljani; cena 2 K 50 h. Odlični pisatelji se trudijo vzgajati mladino s tem listom, kateremu želimo, da bi se razširil po vsej domovini — dobro seme bo gotovo obrodilo dober sad. Vsi premožnejši stariši naj razvesele z naročbo svoje otroke, vsi krajni šolski sveti naj bi ga naročili v večjem številu, da bi ga razdajali učencem ponavljalnih šol. Kdor čita list, si blaži srce, kar je silno važno, saj je znano, da je odrasla mladina včasih celo nevhvaležna do dobrih starišev in jih žali s surovimi besedami. „Naša bodočnost“ pa prinaša tudi poučne članke (n. pr. „Trgovstvo“), z njimi vzbuja zanimanje do dela; do pridobivanja — ter širi duševno obzorje, kar je nam Slovencem, ki stremimo po izobrazbi in boljšem gmotnem stanju — silno potrebno.

Iz odborove seje „Slovenske Matice“ dne 3. marca 1909. Od zadnje odborove seje (od Božiča) so zborovali reklamni, gospodarski, zemljevidni in knjižni odsek; delalo pa se je tudi v krajepisnem in tehničnem odseku. Tisti dosedanji člani, ki niso plačali članarine za l. 1908, se po § 3. društvenih pravil izbrišejo izmed letnikov. Knjige za prošlo leto, ki so že vse razpečane, so sicer pozitivne, vendar se je pokrilo le malo deficita iz prejšnjih let, zato bo treba v tekočem letu posebno štediti. Pri konkurzu za tisk letošnjih publikacij se bodo uvaževale vse slovenske tiskarne. „Simon Gregorčičev sklad veseličnega odseka „Unec-Rakek“ vzame Matica v oskrbo. Za „Bleiweisov Zbornik“ so obljubili; dr. Demeter Bleiweis vitez Trsteniški, dr. Lončar, dr. Prijatelj, dr. Šlebinger, dr. Lokar, dr. Pestotnik, dr. Ilešič, dr. Tomišek; upamo tudi pridobiti dr. Murka, dr. Štrekelja in prof. Grafenauerja. Dr. M. Potočnika opis „Koroške“ bo ilustriran. Dr. Ivan Prijatelja prevod iz ruščine „Onjegin“ bo kmalu gotov. — Za l. 1910 se pripravlja večja knjiga o francoski dobi (dr. Vidic: Tajna korespondenca ilirsko-avstrijska, dr. Bog. Vošnjak: Ustava in uprava francoska z razsojnega stališča državnopravnih ved“, Sandri Majster: Vojno kretanje na Kranjskem po vojnem arhivu, Ilešič-Prohaska: Ilirija in jugoslov. literatura, Vrhovec-Vrhovnik: Vrhovčevi o francoski dobi, dr. Gruden: Narodopisno blago o francoskih časih itd). — Gajevo-Vrazovo „Ilirsko dobo“ opiše dr. Branko Drechsler v Zagrebu. Opis „Štajerske“ izdela do l. 1912 g. dr. Fr. Hauptman ml. v Gradcu. Društveni predsednik je slov. zgodovinarjem razposlal poziv za spisovanje „Zgodovine slovanskega naroda“; odziv je dovoljen; gg. pisatelji se v kratkem sestanejo na posvetovanje. Organiziralo se je prevajanje iz slovanskih literatur glede na izbor tako glede na prevajatelja; v poštev pridejo le prevodi po izvirnikih. — Ukrenilo se je o predlogu g. učitelja Svanjaka na Koroškem, naj bi se sistematično nabirala narodna rastlinska imena, in o nekaterih rokopisih. „Matica“ izda „Zbrane spise“ dr. Jan. Mencingerja

ter uredi svojo knjižnico. V zadnjem času je došlo več krajepisnega gradiva. Zemljevid je do nekaterih dvomljivosti v pisavi imen izdelan, gre sedaj za to, kdaj ga bo vojaški geogr. zavod mogel tiskati. Zemljevidu se doda kazalo imen. Za tehnični slovar se že prepisuje določeno gradivo. Tajnikovo poročilo o tekočih poslih se je vzelo na znanje; za leto 1909 je plačalo le še malo članov.

Narodno gospodarstvo.

Kmetska in delavska posojilnica v Spodnji Idriji jako dobro napreduje. Ker obrestuje hranilne vloge $\frac{1}{2}\%$ višje, nego druge posojilnice v idrijski okolici, je pač umljivo, da sedaj ljudje raje svoje prihranke nalagajo pri kmetski in delavski posojilnici v Spodnji Idriji. Domačini, podpirajte domačo posojilnico in ne nosite denarja v tuje posojilnice, koje ne bodo nikdar nič storile za Spodnjo Idrijo. Domača posojilnica pa bode dobiček vporabljala v prid domačim koristim in zato pa zasluži, da jo vsak domačin podpira.

Kmečko-gospodarska zadruga na Velkem polju na Vipavskem prav dobro deluje. Odprodala je uže precej vina. Krčmarjem in vinskim trgovcem toplo priporočamo to zadrugo, katera svoje odjemalce z najboljšo kapljico po zmernih cenah vedno dobro postreže.

Slovanske in nemške kmetijske zadruge v Avstriji. Koncem l. 1907 smo imeli Slovani v Avstriji 3951, Nemci pa 3270 kmetskih zadrug; Slovanske se dele tako: Čehi 2166, Poljaki 822, Slovenci 562, Hrvati 206, Srbi 181 in Rusini 176. Mi Slovani se gospodarski organiziramo in utrjujemo; ker je pa gospodarska moč predpogoj politične, moramo postati sčasoma politično najmočnejši faktor v Avstriji.

Odlomek zgodovine o kranjskem lovskem zakonu.*)

Leta 1849 je bil izdan lovski zakon, kateri v prvem paragrafu določa, da si ne more nikdo lova na tujem zemljišču prisvojiti. Ta ukaz je zelo moder: Nepravično bi bilo, če bi eden zasajal gozde, obdeloval polja, skrbel za rast na travnikih, plačeval davek itd., drugi pa vzdrževal tropo divjadi, katera bi prvemu sadeže uničevala, pa tudi on sam kot lovec si delal brezplačno vsakdanje športe. Če bi se torej, kakor rečeno, ta zakon prav in povsod uvaževal, bi bilo dobro. Vidimo pa slučaje, to pri nas na Notranjskem, osobito v postonjskem in tudi ložkem okraju, kjer poseduje vlada, oziroma graščak lov v popolno samosvojem kmetovem gozdu. To se je omogočilo takole:

Svoj čas so bili graščinski gospodje prisiljeni kmetom za odškodnino odstopiti služnostnih pravic, med drugim tudi gozdni delež; to se je vršilo tako, da so

*) Dopis iz ljudstva.

opravičenci vsake vasi dobili po dogovorjeni obsežnosti svoj skupni kos gozda po zakonu tudi lovsko pravico, katera se sicer kmetom ni kratila, pač pa se je znalo tačasne nekatere pooblaščenca pridobiti, da so podpisali pismo, po katerem naj ostaja lov za vedno graščaku. — To se je zgodilo okrog leta 1866., torej 17 let po izdanem in še danes v veljavi stoječem lovskem zakonu. Kjer pa ni tožnika, ni sodnika in tu je bilo tako: Kmet, vesel da se je odkrižal graščin, odkrižal se vedno ponavljajočih tožba in pogostih po večmesečnih zaporov, se za to ni znal brigati, zapeljanim pooblaščencom pa ni smela priti zmota na um. Do novejšega časa se je o tem molčalo in pustilo graščake z lovom vred popolno pri miru, le zakotno besedičenje med vaščani se je obdržalo več v spominu. To pa, da nekatere, celo male vasi dobivajo leto za letom precejšni skupiček za lov, sosedne pa nič, je spodbodlo župana Margona iz Trnja, da je načrtal precejšnji obris svojih nazorov, s katerim naj bi poslanec dr. Žitnik zapeljanim vasem do lovske pravice pomagal. Dr. Žitnik se je temu blagohotno vdal, veliko trudil, dosegel pa le toliko, da je prišel v mogočo zamero, in pa — da je vlado kot naslednico postojnske graščine opozoril, da se je lovske pravice še trdneje poprijela in si to po 40 letih tudi zemljeknjižno zavarovala.

Kmetje so potemtakem na prizadevanje župana Margona in poslanca dr. Žitnika od c. kr. vlade kot proizvajalke zakonov poleg zgube lova dobili tudi umazano nemško vknjižbo kot večno breme na svoja posestva. Toraj povsem krivično zaušnico.

Kaj naj sledi temu? Prizadeti kmetje naj bi dobili k temu svoj ugovor tam kje na Dunaju po svojih gg. poslancih ali pa nastopili proti nezakonitemu prisvojenju pravno pot. Če tu opisana krivica vnebopijoče kriči, zakaj bi molčali! Zd.

Po svetu.

Plazovi. Na Koroškem je plaz odtrgal 2 hiši, 3 mline in 3 skednje. Mrtvih je 8 oseb. Nadučitelj z rodbino, neka kmetica in mlinarski pomočnik. Na Solnograškem je plaz odtrgal 2 koči za delavce, v katerih je bilo 39 delavcev, 17 je mrtvih, 9 jih še niso našli, 13 so jih rešili. Inženirji vodijo rešilna dela, a so morali prejenjati, ker so se bali novih plazov. Plaz je odtrgal velikanske skale in drevesa in žrtve so bile takoj mrtve.

Vojna v zraku in po morju. Ves svet govori danes o iznajdbi zrakoplova s krmilom. Premisliti je treba, da se bo po zraku potem tudi lahko prevažalo strelivo. Potem ne bo treba vedeti več za natančna pota čez hribe, tudi največje in najhrabrejše armade ne bodo pomagale — iz zraka bo prišla nenadno smrt. Predručile se bodo pa tudi pomorske vojne. Francoska mornarica preskuša zdaj nov torpedo. Kakor znano, izstreljajo zdaj torpedo s posebnim topom, da obtiči v napadeni ladji, kjer razpoči — seveda le, ako jo zadene. Predstavljam si zdaj napravo, katera bo

vodila že izstreljeni torpedo tako, da ne bo mogel zgrešiti cilja, da bo tekel za dotično ladjo, dokler jo bo vjel. To je iznašel Francoz Gadet, njegova iznajdba temelji na brezžičnem brzojavu. Na torpedu so električni aparati, z brega ali z ladje se pošljejo za njim električni toki, ki se vjemajo z elektriko na torpedu in obračajo torpedo na desno ali levo. Torpedo je 9 m dolg in nosi 4000 kg streliva.

Morilec, ki zbada z nožem ženske, še ni vjet. Že 30 mladeničev so zaprli, toda pravega ne morejo najti. 28 žensk je že ranil, večinoma lahko, ker jih je obvarovala debela zimska obleka. Že dva tedna vznemirja berlinske žene. Gotovo je umobolen. Ker so bile v enem dnevu v treh različnih okrajih napadene ženske, se domneva, da ni le eden, ampak da jih je več; ker je ta blaznost nalezljiva. Berlinke se ne upajo več na cesto, celo pred svoja stanovanja ne, ker je napadel morilec že več žena in deklet v hišah na stopnjicah. Navadno nagovori dekleta: Kam pa tako hitro? Ali smem malo z vami? Potem jih pa hitro sune z nožem, najrajši v trebuh.

Loterijske številke.

Dunaj 6. marca	25	66	73	54	46
Brno, 10. marca	65	51	11	60	8

Izjava.

Jaz Jože Srebotnjak iz Predjame prekličem vse žaljive besede, s katerimi sem žalil g. župana Josipa Premrov iz Predjame kot neutemeljene. Pri-
znavam, da je on vedno vesten v svoji službi in priznано pošten mož ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Jože Srebotnjak.

Proda se

hiša v Postojni št. 24

s sadnim vrtom, malo njivico in vrtom za zelenjavo pod ugodnimi pogoji. Izve se lahko pri
G. pl. Emil Garzaroli.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja **Slavoj Jenko** ima zaloge za odjem na debelo v Trnovem in Podgradu.

==== **Trgovci: „Svoji k svojim.“** ====

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in **zidno opeko** izdeluje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

c. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

E 407/8

12.

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju Maksa Lavrenčič, trgovca v Spodnji Šiški, zastopanega po dr. Jos. Furlan, odvetniku v Ljubljani, bo

dne 8. aprila 1909

dopoldne ob 10. uri pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 5. v II. Bistrici dražba zemljišč vl. št. 4. in 179. d. o. Harije s pritiklino vred, ki sestoji iz: 1 črne krave, 1 rjave krave, 1 gospodarskega voza, 1 kose in 1 gnojnih vil.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost na 5671 K, pritiklinam na 303 K.

Najmanjši ponudek znaša 3983 K, pod tem zneskom se ne proda.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin (zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra, cenitvene zapisnike itd.) smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 3. med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vroče.

C. kr. okr. sodnja Ilir. Bistrica oddelek II., dne 26. svečana 1909.

Singer ,66'

najnovjši in
najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših prodajalnicah.

Singer Co. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje, Glavni trg št. 79.

Za ognjegasce!!

Večje število čelad in sekiric

— skoro nove, se prav poceni proda. —

Kje? pove upravništvo »Notranjca«.

Svoji k svojim!

Priporočā se slovenska trgovina

Janko Česnik

Ljubljana, Lingarjeve ulice

Zaloga svilnatega blaga za bluže in obleke.

Zaloga modnega blaga za ženske bluže in obleke.

Zaloga modnega blaga za moške obleke in površnike.

Zaloga perilnega blaga, platno, šifon, inlet, domestik v vseh širjavah.

Zaloga raznovrstnih preprog linoleum, volnenih tapestu, jute i. dr.

Zaloga zaves, čipkaste bele, krem in barvaste.

Zaloga garnitur, volnenih in doma izdelanih odevi i. t. d.

Cene nizke! — Poštena postrežba!

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

— Postrežba točna. —

Notranjci! Podpirajte svoj list z oglasi! Naši oglasi so vspešni.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: J. Hus, Vipava; F. Bakarčič, Postojna; A. Bohinc in U. Trnkóczy, Ljubljana; K. Andigajne, Novomesto; D. Pirc, Idrija.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporočá za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. =
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst bastisti, sateni,
 kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %

V kmečki posojilnici je naloženo že **nad 15 milijonov kron.**

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☺☺☺

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osobni kredit po 6 %.

☺☺☺

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.